

BARCELONA, UNA CIUTAT QUE NO S'AGRADA

La puta i la Ramoneta

Voldria ser ben bé no sap com: d'una altra manera, no sap de quina exactament, però mai com és. A aquest fàstic de ser com és contribueixen el sentit autocrític que no baixa la guàrdia i el fet de no ser líder de res.

Quim Monzó

Hi ha dues menes de ciutat: les que viuen contentes i orgulloses de ser com són i les que no s'agraden, voldrien ser d'una altra manera, troben meravelloses les ciutats que viuen contentes i orgulloses de ser com són i es moren d'enveja d'assemblar-s'hi. Les ciutats que viuen contentes i orgulloses de ser com són, i que per res no es canviarien per cap altra ciutat, són gairebé sempre ciutats líders d'alguna cosa, país, idea o proposta. Ho era París i, tot i que el seu liderat s'hagi encongit, encara ho és. Ho és, claríssimament, Nova York, una ciutat que parla d'ella mateixa fins al paroxisme, que es mira al mirall tota l'estona, i que mira el món només quan aquest món es reflecteix en el seu mirall. Nova York és el cas extrem de ciutat tan contenta i orgullosa de ser com és que ella mateixa és el seu propi i únic punt de referència; només cal fixar-se en les revistes, les novel·les, les obres de teatre, les cançons o les pel·lícules que fa Nova York: fins els detalls més nimis són descaradament novaiorquesos, perquè, per als novaiorquesos, els més grans conflictes del món passen a la *pizzeria* de la cantonada, en l'estació de metro del carrer de més avall o en el gimnàs del barri. Allò que en moltes altres ciutats del món (Barcelona inclosa, és clar) trobaríem insuportablement localista, a Nova York els sembla la cosa més cosmopolita. I ben fet que fan. La prova és que el negoci els funciona.

Berlín és un exemple clar que les ciutats se senten contentes i orgulloses d'elles mateixes només quan són líders d'alguna cosa, país, idea o proposta. El Berlín que era la indiscutible capital d'Alemanya i de l'Euro-

Barcelona —diuen— ja no és líder de res.

de postmodernitat no els acaba de reconciliar amb ells mateixos ni els treu del cap el convenciment que —a diferència de Nova York, que se sap un dels centres del món— Berlín no solament és ben lluny del centre, sinó que és en un racó i de cara a la paret: *Die Mauer*.

Où mon coeur fut joyeux, Barcelone

Barcelona és una ciutat que no s'agrada. Voldria ser ben bé no se sap com: d'una altra manera, no sap de quina exactament, però mai com és. A aquest fàstic de ser com és contribueixen diverses coses. D'una banda: el sentit autocrític dels barcelonins, que no baixa mai la guàrdia, a diferència del que passa a moltes altres ciutats. De l'altra: fa molt de temps que Barcelona no és líder de res. Durant el franquisme, els qui hi estaven interessats, van muntar paradeta per vendre la idea que Barcelona era un gran què. Els interessava considerar que Barcelona era la ciutat líder d'allò que en deien la «lluïta antifranquis-

ta». Mort el gos, el que menys els interessa és que Barcelona sigui ciutat líder de cap mena de «lluïta», perquè molts d'ells són ara els nous gossos. Barcelona, doncs —diuen— ja no és líder de res. I per proclamar-ho als vents que calgui, els *ninatos* de «Calvo-Sotelo» donen a llum aquella teoria que fa de Barcelona un Titànic. Teoria que, com era fàcilment previsible, ha passat de moda. Però en menys anys dels que fan que una moda passi amb dignitat. El Titànic barceloní ha passat de moda més ràpida-

DOMÈNEC UMBERT

ment que l'escubidú, els pòsters del Che Guevara, les camises hawaianes, les cançons de Juan & Junior, el Segon Congrés de la Llengua, els llibres de Marcuse, Humphrey Bogart o l'expressió «¡és massa!». Fins a tal punt ha passat de moda dir que Barcelona s'enfonsa que hi ha optimistes que —amb la mateixa manca de proves amb què abans es proclamava el naufragi— ara proclamen que Barcelona passa per un gran moment.

És l'època del «Barcelona més que mai», eslògan municipal emparentat amb la revolució permanent que preconitzaven els trotskistes (i no ens n'hem d'estranyar: en la burocràcia de l'ajuntament maragallà hi ha molts ex-extrema-esquerra reconver- tits a la dolçor del PSOE), i hereu bord dels antics refranys: «Barcelona és bona si la bossa sona», «Qui no ha vist Barcelona, no ha vist cosa bona», «Qui no és anat a Barcelona no és mitja persona», «Al camí de Barcelona, qui no camina s'estalona» i «Barcelona i Montjuïc no es feren en una nit». El problema amb el «Barcelona més que mai» és que hi són palpables la falta de convicció, les ganes de persuadir-se que Barcelona no està

malament del tot: a veïam si, a còpia de repetir-ho, es produeix el miracle.

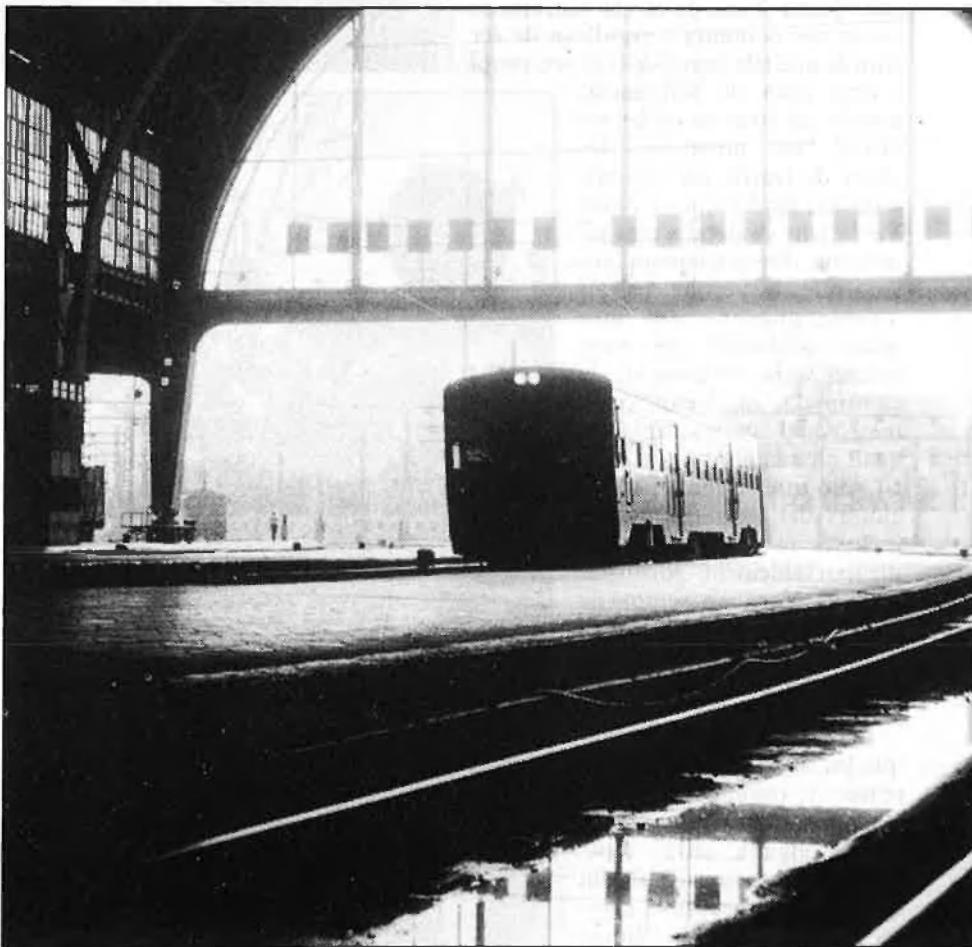
«Where are you going?» «Barcelona» «Oh»

I el miracle és que molts dels qui ara proclamen que Barcelona és una meravella són els mateixos que fa quatre anys deien que no s'hi podia viure, d'avorrida com era. S'han convençut que no són el Titànic simplement perquè poden practicar el nou esport nacional, que consisteix a anar de bar «modern» en bar «modern» amb la mateixa perseverança que fa anys anaven «de tascas», després van anar a formatgeries, més tard a aquestes coses horribles que són les xampanyeries, i fa no res als restaurants que feien cuina «de mercat».

Surten revistes que duen el nom de la ciutat, mig empeses per l'onada d'interessos i de calés que genera la possibilitat que els jocs olímpics del 1992 se celebrin a Barcelona, per commemorar alegrement el cinquè centenari d'un dels més grans genocidis de la història de la humanitat. Una d'aquestes revistes és *Barcelona Marca Registrada*, una xaronada amb pretensions que —a part dels calés pro-

mocionals per la Barcelona 92— es finança a costa de no pagar els col·laboradors, i permet als qui la dirigeixen ser al pis de dalt de l'Universal, nit sí nit també, lluint un esplèndid somri somri rovellat. Una altra és *Vivir en Barcelona*, invent amb intencions més populatxeres que l'anterior, i que fan servir de prova per, si funciona, fer un *Vivir en...* altres ciutats.

Però la notícia que més ha alegrat últimament els optimistes ha estat que una editorial parisenca —Autrement— hagi publicat una guia (¿progre o moderna?) de dues-centes vuitanta-vuit pàgines sobre Barcelona. El llibre es diu *Barcelona, baroque et moderne: l'exubérance catalane*. Christian Delacampagne, al prefaci, escriu: «He viscut a Barcelona la primera meitat dels anys 80. Hi ha moltes formes d'explicar aquest període, segons que escoltem els uns o els altres. Molts dels meus amics —i, entre ells, catalans— es planyen que, després de 1980— Catalunya s'hagi replegat sobre ella mateixa i denunciïn el que ells en diuen *l'ensimismamiento* dels intel·lectuals barcelonins (neologisme format a partir de l'expressió *en sí mismo*). D'altres, per contra, exalten la tasca, indispensable segons ells, de «reconstrucció nacional», de «retorn

DOMÈNEC UMBERT

DOMÈNEC UMBERT

a les arrels», a la qual s'haurien de consagrar tots els catalans, sota l'ègida del govern autònom i dels nous ajuntaments «escollits lliurement».

Allein in Barcelona am silberblauen Meer

Aquest és el problema de Barcelona. Que hi ha els de l'*ensimismamiento* i els de les arrels. Barcelona està indecisa, com una adolescent amb pors.

No sap si sí o si no. No sap si anar a favor de l'*ensimismamiento* o en contra de les arrels. Barcelona dubta. No acaba mai de triar. ¿La interessa més decidir-se, finalment, a ser la capital de Catalunya? ¿O treuria més benefici jugant, ja definitivament, la carta de segona ciutat d'Espanya i deixant-se d'arrels i d'*ensimismamientos*?

Mentre acaba de decidir-se, va fent la viu-viu i s'encomana alhora a Déu i al Diable. Duu tant de temps indecisa

que la indecisió ha acabat per convertir-se en una característica de la ciutat. ¿Què li convindria més? ¿Ser el Lió d'Espanya? ¿O la Lisboa del Portugal d'aquesta banda de la península ibèrica?

Barcelona viu en l'esquizofrènia. Se sent menyspreada per Espanya perquè és catalana. I, perquè no és prou catalana, se sent menyspreada pels catalans (perquè l'esquizofrènia barcelonina arriba fins al punt de creure que Catalunya, i els catalans, són més enllà de Collserola). ¿La interessa mantenir amb Madrid una relació com la que Milà manté amb Roma? ¿La interessa més reconèixer que el seu hinterland és Catalunya? ¿O encara es pot complicar més la cosa sent un dels angles del quadrilàter que forma amb Burdeos, Montpeller i Milà? Però el desfici barceloní per trobar punts de referència va arribar al moment més descaradament sublim quan l'alcalde Pasqual Maragall —inflamat d'hospitalitat, de vés a saber què, i de cançons de Víctor Jara, potser— va dir que Barcelona era una capital sud-americana.

Si Barcelona no sap ni en quin continent és, ¿com podem demanar-li que digui finalment que sí i s'abaixi la cremallera? □

Menyspreada per Espanya, menyspreada pels catalans, Barcelona viu en l'esquizofrènia.